

ИЗДАЊА СРПСКЕ ИЗДАВАЧКЕ ШТАМПАРИЈЕ
У БУДИМПЕШТИ.

Др. ВЛАДИМИР ДИМИТРИЈЕВИЋ

У НАЗАРЕНСКОЈ СКУПШТИНИ

Цена 16 потура.

БУДИМПЕШТА
ШТАМПАРИЈА „СРПСКИХ НОВОСТИ“
1903. ГОД.

ЧИТАЈТЕ „СРПСКЕ НОВОСТИ“

дневни лист, који излази сваки дан.

„Српске Новости“ ставиле су себи у задатак да штите и бране народне интересе, да негују народни дух на свима пољима народног живота, независно од свих странака.

„Српске Новости“ доносе из непосредних извора вести из свега света, целог словенства и свих српских крајева, где имају и своје сталне дописнике.

„Српске Новости“ доносе најновије, најпоузданије и најпотпуније трговинске извештаје са будимпештанских и свих светских пијаца; доносе занимљиве и поучне белешке, како из научног тако и из вредног живота, и прате са највећом пажњом просветни, књижевни и уметнички живот Срба свих крајева. У подлистку излазе најновији романи најбољих писаца, а у „Забавнику“ оригиналне приповетке и бирани преводи. На овој рубрици раде писци из свих српских крајева.

„Српске Новости“ не носе обележје провинцијалног листа; то је прави српски лист, који се издаје и уређује не за поједине српске крајеве него за цело Српство. Тиме су позване да буду копча, која ће везивати народни живот свих земаља, у којима Срби живе, и заслужују да их сваки чита и у народ шири.

Цена је: У местима где имамо распродавца две потуре или пет пара број.

Месечна претплата 1.20 круна или динара. Претплаћивати се код месне поште.

Кад 4 броја иду на једну адресу, месечна цена за 1 примерак 80 потура.

Кад 8 бројева иду на једну адресу, месечна цена за 1 примерак 50 потура.

Др. ВЛАДИМИР ДИМИТРИЈЕВИЋ

У НАЗАРЕНСКОЈ СКУПШТИНИ

Др. Владимир Димитријевић
Коловац
Вушац XII. 1903

БУДИМЧЕНТА
СРПСКА ШТАМПАРИЈА Ј. БРЊЦА
1903. ГОД.

Бавио сам се пре неко време скоро читаву годину дана у убавоме манастиру Беочину.

Ту беше тада и мој друг и пријатељ Милан, свршен правник, из Старога Футога. Преко дан би прионули сваки око својих послова, а када се на Фрушку стане спуштати вече, ми би онда узели предасе коју вијугаву стазу, пошли би по дивотним тамошњим шумарцима и врлетима, водећи живахан пријатељски разговор.

Разговор би се наш врзао обично око наших црквених и народних питања. Па беше говора често, да богме, и о новOVERцима, које обојца сматрасмо за врло велику несрећу по нас. И ту ми он стаде онда причати, како и у Футогу има врло много назарена, и ми утаначисмо, да пређемо у Футог, на да одемо у тамошњу новOVERску скупштину, а ја да се онда ухватим у коштац са тамошњим старешином, по имену Јова Дунђеров. Још ми говораше Милан, да ће то бити у толико значајније, што новOVERци овога Јову сматрају као за некога свога владика над читавом једном покрајином, коју покрајину он од године до године походи, пролази је с краја на крај, уз дуж и попречно, поучава своје верне, подстрекатва их да издрже до послетка у томе јату, а верни му се сви од реда у свему и свачему безусловно покоравају.

Ја се томе смеру, дакако, нисам баш много ни озирао, и ми једне недеље поранисмо за Футог. Преподобни отац Корнилије, намесник тада беочински, даде упрегнути у таљиге претила вранца Гаврана, те ми

тако до Дунава, а онде нас опет орне скелеције посадише у простран чамац, па се навезосмо за Футог.

У чамцу, осим нас, још и до три пиљарице с неколико корпи воћа и поврћа за футошки недељни сајам, и једно момче, око својих осамнајест година, Черевиханин. Пиљарице га стадоше задиркивати. Видех, да је назарен. Еле се унустим с њиме у чаркање и прокошкасмо се мало. Тада он рече, да није баш ни богзна како тешко с њиме изаћи на крај, кад је он у самој ствари и тако тек од скора почео „одлазити у скупштину“; него да ја дођем у футошку скупштину, па да ту видим, шта ли је права и истинита вера и како ваља веровати, када о томе начне говорити тамошњи старешина.

„Зар брат Јова Дунђеров?!“, рече подругљиво једна између жена, и ту онда све три ударише у жагор и бат о томе Јови Дунђерову: како сваки час путује на све стране, и по Бачкој и по Срему, по Барањи и Банату, по Србији и по Босни; како је пре био убог сиромашак, а сада добро стоји, и т. д.

У том разговору приспесмо и на футошку страну, и Милан, док длан о длан, скупи још четир-пет својих знанаца оданде, те ми тако ступисмо у ову знамениту скупштину нововерску, баш када се они почеше прикупљати на своју молитву.

То је повелика, видна дворана, чији прозори, ако се добро сећам, гледају на двориште. Зидови су бели, на сред одаје виси лампа, а на зиду у прочељу причвршћен часовник. Преко од уласка, на узвишену постољу, застрт сто, на њему заклопљено велико издање Старога и Новога Завета, и ту сећаше главом Јова Дунђеров, човек око четрдесетих година, покрупна етаса, нестална, некако неодређена погледа.

Према старешини, с леве и десне стране, поређане клупе, те с десне стране седе „сестре“ и „пријатељице“, а с леве „браћа“ и „пријетељи.“ („Браћа“ и „сестре“, то су већ „крштени“ назаренци, а „пријатељи“ и „пријатељице“, ти се тек спремају за то пре-високо назаренско удостојење).

Када ми унидосмо, они се, истина, мало зачудише на први мах, али нам ипак, ћутке, понудише места мало по зади. Некако поред мене и наш сапутник из Черевиха.

Но како ли је чудно седети међу њима! Немо, без једне речи, склопљених руку међу коленима, и погледима упртим у земљу, седе они око тебе, као какви живи кипови. Час по, тек зајуји кроз ваздух која муха, или коракне у скупштину какав нов хаџија, или се отме по који тежак уздисај, или зајеца когод горко — а све то, једнолико, некако тужно, прати куцање часовника са дувара. Ти видиш са свим лепо, како су сви до једнога чисто спутани у неке тешке окове, жалних их са њихова тупа јадиковања, и скоро већ недахнице чекаш, шта ће се све још догодити овде.

У тај мах откуца часовник девет сахата, а Јова се Дунђеров мало накашља, устаде са свога седишта, те наче говорити неким потмулим, једва чујним гласом, који се при крају сваке треће-четврте речи спушташе, као када когод из даљине запомаже:

„У име Господа и Спаса нашега Исуса Христа, помолимо се Богу, који нам је и данас дозволио, да се скупимо у име Његово, и отворимо „Харфу“, број 53., са натписом „Жудња“.

Верни отворише одмах своје појанице, на ноте, један од њих наче читати стих по стих, а остали ударише у четири гласа:

О Јерусалиме дивни,
 Где се вечно слави Бог,
 Где се ори „трипут свето“
 У простори храма твог,
 Кад ћу једном доспет' ја,
 Там', где твоја слава сја, и т. д.

Они, наравна ствар, мишљаху без сумње, да Бог те пита како дивно кантају, а овамо је то тако вајно разбијена војска, коју ћеш и ти, драги читаоче, себи замислити моћи каква беше, када те подсетим, да међу њима беше дабогме и таквих, који са самом нашом, тако једноставном ћирилицом, једва да изалазише на крај, а овамо се сада још наоружали чак и са нотама, па хоће силом Бога у рај!“

Када су, Богу слава и хвала, ту прву песму некако отпевали, Јова Дунђеров опет кашљуцну мало, дохвати Свето Писмо, па рече; „Псалам 79.“, и прочита тај псалам, који се почиње речима: „Боже! незнабошци дођоше у достојање Твоје.....“, а завршује се стихом: „а ми, народ Твој и овце паше Твоје, до века ћемо Тебе славити, и од колена на колена казивати хвалу Твоју!“

Један од мојих Футожана гурну ме мало, па ми дошапну: „Чусте ли ви, шта овај делија наче читати? Та ти незнабошци, што дођоше међу ове овце, као да се нас тичу?“ — Но ја га умирим, да се је то по свој прилици тек слепим случајем тако догодило, и ми их одосмо даље слушати пажљиво.

Тек што је пак Јова завршио читање онога псалма, а тек неки брат рече тихим и плачевним гласом: „Ходите, поклонимо се, припаднимо, клекнимо пред Господом, Творцем својим“, што су речи из 25. псалма, стих 6. И сва „браћа“ и „сестре“, и „пријатељи“ и

„пријатељице“, па и сам старешина падоше на колена; само тај један брат не клекну, него покри лице рукама и погну се мало према коленима. Он ће читати прву молитву, али не какву одређену, сталну молитву, него онако тек, на дохват, што по реч из рукава, јер они баш у тако лакомислену подхвату гледају неку особиту мудрост. И што се дотични вештије уме измотавати, и у колико је магловитије оно, што је надробио, у толико га више шућују и хвале ови лаковерни слушаоци.

Јер они, кукавци, немају дабогме ни бледа појма о томе, како ли је тешка ствар и пуна одговорности да се, па још посве неук човек, јавно моли Богу, уз то чак и у име других и за друге.

Тај „брат“ још неколико тренутака задржа неодољиве изливе срца свога, док се није све искашљало (што се у њих врло савесно чини), згодно понаместало, једном речи, како то они кажу, „прикупило у Богу“, те док у дворани, изузев неколико брзоплетих уздисаја, није настала „мртва тишина.“ Тада он поче, дрхтавим, такођер потмулим и запомажућим гласом, читати некакву дугачку литију, скоро без свака смисла, тако, да сам ја само с највећом натегом ухватио, као да је од прилике овако говорио:

Он се пре свега захваљује „Богу Аврамову и Јаковљеву, који живи у светлости, на светлome трону у светоме небу“, што им је дозволио, да се „из срца и душе скупе пред Њега у том јутарњем часу.“ За тим се стаде молити, да Бог „пригне своје свето ухо њихову славопоју и молби њиховој слабој и малој.“ Они су, пстина, „ходали по сластима овога света, тонули у којекакве гадне заблуде, чинећи, што није достојно“; али је њих Бог ипак извео „из онога мрака самртнога, из Вавилона покваренога“, и — што је још лепше — „привео

их је светоме небу својему.“ Зато је дакле и право, славити Га и молити Му се, да их „и на даље закрили божанственим својим крилом“, те да их тако сачува од силе — њихових непријатеља. Завршетак: „О, Боже, дај да нам је мило бојати се светога и праведнога Твога имена. О, Боже, остај с нама. Амин.“

После ове молитве Јова опет отвори Библију и прочита гласно петнајсту главу из Јеванђеља по Матеју, па онда рече:

„Као што нам је дао Бог, да прочитамо наук овај Спаситељев, ми веријемо, да ће нам Господ и то дати, да Његово учење можемо и разумети, јер сви ми знамо, да Богу није мило, да само читамо, него је Његова жеља, да све то и разумемо. Пазимо дакле, шта ли нам то вели реч Господња.“ И сада он зађе говорити о најразличитијим догађајима у Библији, о страховотама пакленим, о грозотама огња вечитога, о жарачу ђавољем, шкргуту зуба, плачу и ридању.....

Морам вам признати, у мене се кожа најезила, када сам видео, како верни зинуше од страха и ужаса, и када чух, како ударише у јецање, у праву кукњаву, како гдекоја жена онде дрхће као прут и горко нариче!

„Аратос ти и те твоје придике“, помислим у себи, и чисто ми одла'ну, када они опет отканташе једну песму из „Харфе“, те добих и више воље, да пажљивије саслушам и фторога им молитеља, који од прилике овако бесеђаше:

„И по други пут, свевишњи и свезнајући Боже, који си ти једини у свему заслужан и вредан (!), долазимо са молитвом и хвалом Теби, јер Теби све то и припада за сва Твоја велика и славна дела, која си починио и чиниш и данас с нама (!), који си нас позвао преко Сина свога (!!), да се кроз нас слави и хвали

на овој грешној земљи име Твоје и Његово (!!!). Па ти се и молимо, Боже наш, да нас и даље сачуваш, како би Ти ми могли у пуном броју предстати суду Твоме, онога, по оне, који нису с нама, тако страшнога часа! Али ти се ја не молим само за нас, који смо овде сакупљени, него и за оне, који су, ваљда и болни, дома остали, као што ти се молим и иначе за сву браћу нашу по читавој земљи (!). А најзад Ти се молимо, пожури се, Боже, у спасоносном делању свом, како би што пре цела васељена била закриљена дивном сенком крила Твојих! Амин.“

Све ово завршила је још једна песма из појанице, и Јова Дунђеров хтеде већ да распусти скупштину, када ја устадох и рекох му:

„Драги старешино, пре него би се разишли, молио бих вас, да би ме хтели обавестити о нечем, што ми овде код вас некако не иде у главу.“

На те речи настаде у скупштини кратак жагор, а у Јове Дунђерова не беше тако јака срца, а да би могао био прикрити, колико је то и њега изненадило.

„Молим вас, рече, када се часком прибра, овде није ни место, где би се дало разговарати, а и време нам је превалило, па смо ради да гледамо за чим смо.“

„Лепо и красно, прихватим на то ја, ама ево ја и нисам рад, да говорим овде о стварима, које овде не би приличиле; а ваљда би нам чак и од користи могло бити, када би баш овако јавно прозборили о две-три врло важне ствари. И Господ се разговарао с јудејским књижевницима и фарисејима у храму јерусалимскоме, па је ли то што сметало? — Но како ли дивно беше у томе светоме храму: блиставо злато на све стране, свила и пурпур и драго камење, свећњаци од жежена злата и кандила златна — баш као што су и по нашим

светим храмовима толики свећњаци, кандила и чираци! А глете међутим, како ли је у вас све то празно и пусто, јадно и жалосно!“

„Наше су свеће и кандила су наша ужежена у срцима нашим“, наче Јова да ме обавести, те ми је тиме и нехотице и са свим против своје воље дао прилике, да се огледамо око тога: да нововерци и онда криво тумаче Свето Писмо, када у својим скупштинама немају свећњака, нити припаљују свеће и кандила — што сам ја и смерао доказати за овај мах.

„И право је да тако буде, прихватим ја горње речи Јовине. Али дакако, да то још није доста и довољно у служби Господу. Ето, ви све једнако трубите и телашите на све четир стране, да је вера без дела мртва, у чему додуше, имате потпуно право. Но дедер и ту покажите и делом, да виштујете Бога, те да сте готови да и тим делом испуњавате жеље и заповести Његове! Гледајте само, у нас православних припаљују се за време св. богослужења у св. олтару и по васколиком храму свеће и кандила, и ми се посред тога блистава сјаја молимо Господу Богу своме.“

„То су празни разговори, рече Јова. Те свеће и кандила изумели су, просто, људи, и увели су у обичај свештеници, само да би и тиме што већма заводио лаковерни свет.“

„Варате се, добри човече, прекидох га ја. У нашој светој православној Цркви нема ни једнога обреда, који не би имао свога разлога у Светоме Писму, па ни овај обичај нису из небуха изумели људи, нити га навалице измислили свештеници, него и овај благочестиви обичај води свога порекла из речи Божје, и имаде за нас свога дубока смисла и значаја.“

„Води свога порекла из речи Божје?! — но, то бих заиста волео чути“, рече Јова чисто подругљиво.

„Дабогме, драги мој, наставих ја. Та ено вам пре свега Старога Завета, који и ви уважавате, и у њему за сваког паметна човека довољно доказа о томе, да су и у сама та најдревнија времена припаљивали у храму свеће и кандила.“

Али је Јова неверно климао главом и погледао је чисто с подсмехом на своје верне, док сам ја листао часком по Св. Писму.

„Ево дакле, наставих ја, почујте само и уверите се, шта ли о томе пише на пример у Мојсејевој књизи Исходу, где је реч о томе, како је њему Саваот заповедио, да Му сагради шатор од састанка, па да у њега спреми и свећњак од чистог злата, једноставан, са шест грана, и све по три чашице као бадем на свакој грани; те завршује: „и начинићеш му, т. ј. том свећњаку, седам жижака, да светле са сваке стране“ (Исх. 25, 31—38). А мало даље (гл. 27, 20. 21) ево и упутства Божјега синовима Израљевима, да имају редовно да доносе „уља маслинова цеђенога за видело, да би жишци горели свагда“, те да их „Арон и синови његови спремају да горе од вечера до јутра пред Господом; и то нека је уредба вечна коленима њиховим међу синовима Израљевим“ — што је све поновљено и у трећој књизи Мојсејевој, гл. 24, ст. 1—4 (види још и места: Исх. 26, 35; 40, 4). — С тога дакле и видимо ми уједно још и то, да су дакако и далеко након Мојсејева доба горели и у самоме храму јерусалимском многе свеће и кандила. Ено вам само, како је и главом псалмопевац Давид цар — предајући сину своме Соломону материјал за зидање храма — предао му уједно и много злата за свећњаке и кандила, од чега је и

начинио син његов и поставио у храму „пет свећњака с десне стране и пет с леве стране пред светињом, од чистога злата, и цветове и жишке и усекаче од злата“ (III. Цар. 7, 49). А да се све то случајно није било свиђало Богу, Он дакако да не би био излио својих благослова на то дело Соломоново, и оно се не би било „напунило славе Господње“ (II. Дневн. 7, 1. 2). Није ли дакле већ и све ово темељан доказ, да је угодно Богу и да Он и жели, да ми у својим храмовима припаљујемо свеће и кандила?!“

„Када дакле наши људи, по примеру старих, припале у цркви или по својим домовима пред светим ликовима, свећу ил кандило, они онда и тим делом испуњавају једну од заповести Божјих, и прослављају и тим побожним делом Господа Бога својега!“

У скупштини настаде на тако разлагање нема тишина, и све очи беху упрте у Јову. Али ни Јова Дунђеров, владика назаренски, не знађаше шта ли би да одговори на тако снажне доказе, те и он, баш као и сви други назаренски апостоли у сличној невољи, побеже од Завета Старога, те поче причати, како је то додуше тако било пре Христа, али да у Новом Завету, где се узаконило клањање Богу духом и истином, нема места свећама и кандилима.

„Ми, рече, и без вашег разлагања знамо, да је тих свећњака било у Староме Завету. Али у Новоме Завету свећњацима и свећама ни трага ни гласа.“

Ја. А као чиме ли би ви то могли доказати, да имате ви право, када то тврдите?

Јова. Већ и тиме, што би свакако било о свему томе штогод напомењено у Н. Завету, а овамо видимо, да тако чега у њему нема.

Ја. Врло добро. Али ако ви свеће и кандила само с тога одбацујете, што о њима нема у Н. Завету нарочито наведено, да их ваља припаљивати, то бих вас ја молио, да ми покажете она места у Н. Завету, којима би се изрично бранило вернима, да се и на даље угледају на старозаветни обичај у томе погледу, те да више нипошто не пале свеће ни кандила.

Јова. Господ је нама дао нове, духовне, невидљиве свећњаке, а старе је, видљиве одбацио. Ако треба да гледамо свет, зато су нам очи ту.

Ја. То је, ето, само тек празно домишљање и доста шаљиво доскакивање; а то и јесте баш жалосно, што сте ви све ради да по својој глави расматрате и дотерујете, како се то вама на дохват свиди. — Али када ви већ тако радо бегате од Старога Завета, као да Бог Новога Завета није уједно и Бог Старога Завета, то ћу вам ја ево показати и то, да ми и у самом Н. Завету имадемо такођер сведочанстава о томе, да су свеће и кандила употребљавали и у самим древним, првашњим црквама хришћанским.

„Е, то би заиста врло лепо било од вас, када би ви још и тако што могли доказати“, — подсмеваше се опет Јова. Али ја као да сам то пречуо, па наставих овако:

„Ено вам већ саме тајне вечере: и ту су гореле свеће; па су свеће гореле и иначе при богослужбеним састанцима светих Апостола. Тако нам св. Апостол Лука прича: „а у први дан недеље, кад се сабраше ученици да ломе хлеб (т. ј. литургију да служе), говораше им Павле, и протеже беседу до поноћи, и беху многе свеће горе у соби где се бијасмо сабрали“ (Дела 20, 7. 8). Види се дакле одатле, да су те многе свеће гореле једино ради увеличавања службе Господу Богу; јер

би иначе и мање свећа довољно било да се осветли до-
тпчна дворана.“

Јова. То још нису тако чврсти докази, да би им
се ми морали покорити. Ако ви немате и других каквих
места, онда то није ништа.

Ја. Заиста, то још нису сва места, која против
вас говоре. Мени је на уму још и сновиђење Јованово,
што но га је описао у своме Откровењу. Своме љуб-
љеном ученику Јовану јавио се наиме на острву Пат-
мосу Господ, да му предскаже своју божанствену тајну
о судбини своје новозаветне Цркве и о будућим не-
згодама њеним с разним јересима, као што је ето баш
и јерес назаренска, па је Јован видео Господа, где
стајаше између седам свећњака, као што је и напи-
сано: „и обазревши се видех седам свећњака златних,
и усред седам свећњака златних као Сина Човјечјега,
обучена у дугачку хаљину и опасана по прсима по-
јасом златним“ (Откр. 1, 12. 13); као што је и иначе
видео Јован да и пред престољем Божјим „гораху седам
жижака огњених“ (От. 4, 5). — Када би дакле и ми
тако површно и тако навлаш судили о свему томе, као
н. пр. ви нововерци, то дакако да би се онда сви ми
морали — Боже 'прости — чудом чудити, како да је
то онда сам Господ изволео стати посред златних свећ-
њака! А када међутим имадемо тако јасних доказа, да
је с једне стране сам Господ стао посред припаљених
свећњака, и да уз то, с друге стране, тих седам свећ-
њака стоје припаљени око престоља Божјега, да се
дакле и на самим небесима припаљују видљиви свећ-
њаци, то како да их онда не би припаљивали и ми
у својим земаљским светилиштима?! Другим речима:
када имаде и у самом неприступачном нам свету свет-
лости небесне и видљивих златних свећњака,

како да их тек не би онда било у нас овде на земљи!? И ето дакле, зашто у нас и гори око престола у св. олтару седам свећа, па када хришћанин кроз отворене двери види на часној трапези седам припаљених пламичака, а он се пренесе мислима у сама небеса, те чисто види себе као да је пред лицем самога Цара славе, кога тако дивно описује тајновидац Јован!“

Назарени сеђаху непомично, и нико не говораше ни речи. Јова Дунђеров пак наличчаше на војсковођу, који осећа да је већ потиснут, а ненадне потпоре какве ни за лек. Ја наставих даље:

„Хоћу да вам наведем још неколика тајнствена, симболична, пренесена значења тих наших свећа и кандила по светима нам храмовима. Пре свега: Ми из Светога Писма видимо, како је Бог често сам себе срањивао с огњем (V. Мојсејева књига, 4, 24. 9, 3; Јеврејима посланица, 12, 29). Мојсеју се Господ јавио на гори Синајској у купини сред пламена, као што се и иначе и народу израиљскоме чешће јављао на истој гори у виду пламенова и огња (II. Мојс. 3, 1—3; 19, 18. 19; 20, 18; V. Мојс. 4, 11. 12). Очи се Божје такођер срањују с огњем (Данило, 10, 6; Откровење Јованово, 1, 14; 2, 18). И анђели се такођер често срањују с огњем (Псалом 103, 4; Јеврејима посланица, 1, 7). Поводом молитве Мојсејеве и Аронове, а другом приликом и Соломонове, спао је на жртву с неба огањ (III. Мојс. 9, 24; II. Дневн. 7, 1). Даље је и на молитву Илијну Бог три пута послао с неба огањ: два пута на педесеторицу (IV. Цар. 1, 8—12), и на жртву (III. Цар. 18, 22—38). И силазак Светога Духа на Апостоле о дану Педесетнице беше такођер у виду огња, то јест у виду огњених језика (Дела, 2, 3). Па и сам ће страши суд предварити пламен огњени, који

ће сву васељену озарити, при чему ће се и пламенови небесних светила засјати (Исаја, 66, 15. 16; Јеремија, 25, 33; Малахија, 3, 2; Јоил, 2, 11. 30. 31; Псалом 49, 3; II. Солуњанима, 1, 8). — Нас дакле свеће наше у светима нам храмовима подсећају и на огањ, у чијем је виду Господ тако дивна чуда чинио, а сећа нас и на сам страшни суд, када ће светлост огња озарити праведнике, а жар његов спалити грешнике; те се ми увек и молимо Господу, да би огањ божанствене љубави Његове вазда тињао и трептао у срцима и душама нашим.“

„А палимо ми свеће у храмовима нашим, говорих даље, још и са обзиром на оне његове две особине: да светли и да грије. Бог је на име, и по речима Светога Писма, светлост (I. Јов. 1, 5. 7; Јов. 8, 12; 9, 5; 12, 19. 20), и Он живи у светлости, којој се не може приступити (I. Тимотеју, 6, 16; Псалом 103, 2). Према томе дакле светлост наших свећа значи за нас још и светлост божаствену, духовну, а топлота огња, која нас грије и оживљава, значи по себи за нас ону топлу наду, којом сви ми живимо и деламо у име њезино.“

„Како дакле ви и можете — питах ја даље, када видех да они немају већ шта да ми кажу — како ви и можете онда извржавати руглу то дивно и толико богоугодно дело нашег православног света?! Та не палимо ни ми свеће и кандила у по дана, при сунчаној зраци, да њима прогањамо какав невидован мрак, већ у знак радости превелике, што нас тако дивно озарава духовна светлост са небеса! Не, та достојно је и праведно, да се при светим богослужењима ужегу свеће и кандила! Господ, глава Цркве, „видело је истинито“ (Јован, 1, 9), те ми православни, као деца светлости

и дана, изражавамо и тиме своју дубоку преданост Спаситељу своме, када Му по сред светскога мрака, у дому Његову, или у одајама својима пред Његовим угодницима, припаљујемо свеће и кандила. Када ми припаљимо восак, што га вредна пчела скупља с безброј цветова мирисних, то је као један део жртве од свеколиког имања нашега и као признак укупне преданости наше Богу; и када ми приносимо у жртву Богу јелеј, то хоће да нас подсећа на оне нарочите Божје милости и благодати, што се на нас свакога дана излевају богато и непрекидно!“

„И још ћу само једну напомену да наведем: Сам је Спаситељ заповедио својим вернима, да у руци вазда држе припаљене свеће, и да тако чекају Његов други долазак: „нека буду ваша бедра запрегнута и свеће запаљене“ (Лука. 12, 35). Ви дакле, не имајући свећа ни кандила у својим богомољама, нити по домовима својима, налик сте оним јуродивим девојкама, које не хтедоше женика сачекати, погасише свеће, и уснуше дубоким сном. А наша је света православна Мати Црква слична дакако, мудрим девојкама, које су са светлошћу дочекале женика, те се и удостојише од Њега вечне светлости.“

„Што дакле ви и трајете бедне дане по овим скупштинама, где жене ваше махом лажне сузе лију, где сте ви, богословској знаности невични људи, прегли да постанете свештеници, проповедници и тумачи Слова Божјега? Та ја се ту сећам оних речи из премудрости Исуса сина Сирахова (гл. 38. и 39.), где вели: „Мудрост књижевничка тражи безбрижне дане, и ко нема теретна посла, може постати мудрацем. Или како би могао постати мудрацем онај, који се придржава рала и хвали се са ајкаче, гони волове, бави се тимарењем

њиховим, и сав се његов разговор око јунади врзе; он се срцем и душом одаје на браздење, и бдије око тога, како ли ће нахранити теоце своје. Тако и сваки дрводеља и зидар, који проводи у своме послу ноћи као дне. Тако бдије над послом својим и онај, који печате урезује и сва му је брига, како ће извести разноврсне украсе; читавим срцем својим приања око тога, да слику изведе природно, и све мисли, како ли ће довршити своје дело.“

„Па тако и ковач, који седи близу наковња и мотри на своје железне работе: пламен огњени челичи тело његово и мори га топлота са огњишта; уху му годи глас чекића, а очи му мотре на ствар, коју обрађује; он приања само око тога, да доврши свој посао, и брине се да га што боље украси. А тако и лончар, који седи крај свога посла, и ногама врти коло... мишицама својима гради он блато, и према ногама сагиба своје тело: сва му је жеља да доврши суд, и брине се како ли ће почистити пећ.“

„Сви се ти — вели даље премудри син Сирахов — уздају у своје руке, и сваки постаје само у оквиру своје работе мудар.... Али они не седају на место судијино, и не могу да расуђују о судским одредбама, не могу да изнађу правду и кривицу, и не разазнају се у мудрим изрекама: него остају при светским стварима, и њихова је сва тежња при њихову делању.“

„Па како ли ћете дакле и ви, мили моји, моћи проучавати Свето Писмо, па чак и друге њему поучавати и проповедати слово Божје? Та то — као што такођер вели овај премудри муж — може само онај, који се и срцем и душом одао на науку, и који стално размишља о закону Свевишњега. Он тражи мудрост свих древних људи, и продире у пророштва. Он памти приче

гласовитих људи, и проналази скривени смисао прича; он прозире у тајанственост њихову, и труди се да их одгонене.... Срце своје пушта да бдије пред Господом, Творцем својим, и моли се Вишњему.“

„Немојте дакле мислити, да је то лак задатак, молити се Богу и тумачити Његове речи, као да се то — Боже ми опрости — даје из рукава истрести. Та за то треба, колико умне извежбаности, толико и благодати с неба. Све пак то признати ма коме члану ваше скупштине, то није ни мање ни више, него лакоумно титрање са светињом. Уз то је све то још и велико искушење за дотичну личност, да разне осећаје насилно изазива, да се дакле претвара, или другим речима: да лаже пред Богом!“

„Ето дакле, мили моји — завршавао сам ја — како нам и ова ствар долази пред нас у са свим другој боји, чим је расмотримо ијоле темељније, те се ви и из овога можете уверити, како просто сами себе варате, када мислите, да ви добро разумете Свето Писмо, и да је све мудро и паметно, штогод ви чините и творите.“

„Оканите се дакле ви сваког даљег довијања и мудријашења, па се што пре вратите светој нашој Мајци Цркви православној, коју сте тако лакомислено изневерили, али која ипак све вас од реда чека раширених руку, да вас, покајнике, пригрли на топле своје материнске груди.....“

„Не смећите никада с ума, да и у вашим жилама тече дична крв побожних вам предака, врлих припадника једино спасавајуће вере православне! Они се о речи свете Матере Цркве не оглушише ни у најтежим петстолетним искушењима, нити је се одрицаху ни онда, када их је Турчин дизао на конопцац и на

колац натицао! А ви јој окрећете малоумно леђа, јер сте ради да постанете лажни светитељи! Да нешто ускрсну ти наши дични претци, морали би се чудом зачудити, када би видели, како ли ви љуто застранисте, како ли лакомо и олако напустисте њихову свету веру, коју они својим потомцима, уз крваву муку, у аманет оставише! И они би непокојно легли опет и своје мученичке гробове, ојађени са вас, који њихове аманете тако бедно и кукавички изневеристе! А сузе њихове горке треба да падну на ваше грешне душе, па да вас ту све дотле пеку, докле год се не покајете из дубине душе, док не стресете ову злу опачину у заблуду нововерску са својих заведених и завараних срдаца, и не ступите пред свети наш олтар, да окајете своје грехе старе, што вас хоће да сатаре! — Хајдете дакле управ' пред олтар свети, па припалите онде воштанице, и постаните опет честита чеда божаствене вере својих предака!.....“

* * *

Пред вече сам се са својим другом натраг враћао у скровени манастир Беочин. У чамцу с нама опет оно момче из Черевиха. Но сада је махом ћутао, и није се хвалио мудрошћу и научењаштвом Јове Дунђерова, владике назаренскога. — Допније сам дознао, да је с назаренима са свим раскрстио и постао поново честит православан Србин.

ЧИТАЈТЕ

СРПСКЕ НАРОДНЕ ПЕСМЕ,

то бесцен благо народно, које издају „Српске Новости“ у недељним свескама од 2 табака, на финој артији и у елегантној изради, по јединствено јевтину цену од 8 пот., или 10 п. д. свеска. То је прилика, која се скоро неће поновити, када може и најсиромашнија српска кућа доћи до овога народнога блага. Сад иде 25.000 примерака у народ. Од још многих српских свештеника и учитеља зависи, па да у народ оде бар још десетак пута оволико. Поручбине примају се у свако доба. На веће поручбине 30% рабат.

Прва свеска од 16 табака, у којој су најстарије јуначке песме, укоричена је и стаје 80 потура или 1 динар. Насловну страну корица краси вештачки изведена слика: Српски Гуслар на Црквеном Сабору.

Позив на упис.

Упоредо са издавањем „Српских Народних Песама“ почињемо издавати и „Српске Народне Приповетке“ и друге умотворе у недељним свескама од по два табака и по цену од 8 пот. или 10 п. дин.

За српску читалачку публику не значи ништа издати недељно 16 потура или 20 п. дин. А по ту цену доћи ће до целокупног блага: народнога нам пеништва, философије и приповедачке уметности. Јер ће у ова два наша издања бити прикупљено све што је наш народ певао и што је својим великим умом стварао.

Ово ће издање бити штампано само у онолико примерака, колико се претплатника буде пријавило. С тога молимо наше поверенике да пожуре са пријавом потребног броја примерака.

СРПСКА ИЗДАВАЧКА ШТАМПARIЈА.

Budapest, IX. Rákos-utca 11.

ЗАБАВНИК „Српских Новости“, који излази у свескама од 4 табака, „Реклам“-формата. Доноси оригиналне приповетке домаћих и биране преводе најбољих страних писаца. У првој свесци оштампани су избор преводи, друга свеска донеће до сад нигде не штампане приповетке нашег младог и духовитог песника Душана Таминџића-Хумског.

Цена свесци 16 потура, или 20 п. дин. Поручбине се примају у свако доба. На веће поручбине 30% рабат.

„Српске Новости“ показале су се као најбоље средство за **оглашавање**, јер их чита и **богат и сиромас** и онај у највећој палати као и онај у најнижој колеби. С тога су погодне да доведу у свезу све људе, који су један на другог упућени.

Ко треба **помоћника**, ко треба **зараде**, свак нека се обрати „Српским Новостима“. Газда ће наћи **слугу**, а слуга **газду**, купац **продавца**, а продавац **купца**. — А све кроз **мале и велике огласе** „Српских Новости“.

Свака реч стаје само 2 потуре, које се могу послати ч поштанским маркама у писму.